

અંદગી.

મનુષ્યનો તે સાથ સંબંધ અને તે
મક્ષવામાં પાકપરવરની મુખ્ય નેમ.

—૭૭૭૭૭—

અથ હીલ ખ્યાલ વકતે અઝલકા ઝરર હે;
મનસે પહેલે તોશએ ઉકળા ઝરર હે.

—૭૭૭—

હાથી, પ્રસીદ્ધ કરનાર:—

રાક્ષસી હશનઅલી શાકડાવાલા, (કરાચી)

—૭૭૭—

ગ્રામી સન ૧૩૪૩. પ્રા. ૧,૦૦૦ રૂ. સ. ૧૯૨૫.

Ref no. ૨૩૭

કીમત રૂ. ૦-૨-૦.

પાનમલ " પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં બોમ્બેમાં આજી રીપ્રિન્ટ

૧૯૨૫ ખા. ૧, ૨૫૫૫૫ સીટ—કરાચી.

૧૨૦૮૮

ગ્લાસ કામ, ચીની કામ, તથા
પ્લેટહવેર તેમજ
પેટ્રોલ લેમ્પ અને એન્યુમીની-
યમના વેપારી.

બી. અબદુલ રહીમ એન્ડ
સન્સ;

ગ્લાસ વેર મરચન્ટ,
એલફીન્સ્ટોન સીટ, કરાંચી (કેમ્પ)

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૨૦૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જિલ્લો

વિષય દ- : દ

જ્યારે પેટમાં દુખાવો થયો હોય,

અતીશય ખાવાથી પેટ બગડ્યું હોય અને પેટના ભાગોમાં દુઃખાવો થતો હોય, માથું દુઃખતું હોય તો તમે “નુજોલ” ને વાપરશો. તે તમોને તેવા ભયંકર દરદથી બચાવશે.

કબજિઆતમાં અકસીર “નુજોલ” પીધાથી તમોને સારો ફાયદો થશે. જીતાબ નથી, પણ પેટ સાફ લાવે છે.

વૈદકશાસ્ત્રે શોધી કાઢ્યું છે કે નુજોલથી આંતરડા સાફ થાય છે. “નુજોલ” પીધ થોડીક વાગ મુવાથી પેટની અંદરના સર્વે રોગોને મટાડી પેટ સાફ કરી આપે છે.

“નુજોલ” કંઈ દવા કે ઓસડ નથી પણ એક ચોખ્ખા પાણી જેવું, સ્વાદાદૃષ્ટ છે. તે લેવાથી કંઈ પણ જાતનું નુકશાન પહોંચતું નથી.

નિતમીત “નુજોલ” પીધાથી પેટની દરેક બીમારી નાશ પામે છે. ભવાસીર અને મસાનો અચુક ઈલાજ છે.

મળવાનું ઠેકાણું:— જી. તીરથ, અંદર રોડ.

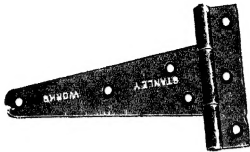
બ્લીસ કુંઠ તથા ઇ. સ્પીચલી,

એલશીન્સ્ટન સીટ.

Nujol
REGISTERED TRADE MARK

“નુજોલ.”

ઇમારતને કાગળું સર્વે જાનનું
 પીનકામ તથા હાર્ડવેર, રંગ, મકેટો,
 બેલનેસ, તરપીનટાઇન, વાગતીશ,
 બરાસ વીગેરે જથ્થાબંધ તથા છુટક
 વેચનાર.

એ. આદમઅલી એન્ડ કું.,
 હાર્ડવેર મરચણા,
 ન્યુ મારકેટ રોડ,
 કરાંચી (ઓડી).

સીલોનની વગર રેતીની “નુરાની” ઉંચી બુકી તથા આખી ચાલુ વાપરી ખાત્રી કરો. પુછો “નુરાની” ચાલુ.

ગુલામહુશેન મુસભાઈ માંડવીવાલા,
ચાલુના વેપારી, નેપીયર રોડ, કરાંચી-સીટી.

અમારે ત્યાં દરેક જાતની ઉર્દુ, હિન્દી, તથા અંગ્રેજી હિન્દુધર્મની ક્રીતાઓ સસ્તી તથા વાંચવા લાયકની મલશે.

એક વખત પંચારી ખાત્રી કરો:—

ગુરુદત્તા બુકસેલર એન્ડ એજન્ટ.

દેવક પુસ્તકાલય નેપીયર રોડ—કરાંચી.

જરમનીની ઓપ્ટીકલ
સાયન્સમાં છેલ્લી શોધ.

“મેજેસ્ટીક ગોગલસ.”

સુર્યના સખત કીરણો તથા હવામાં ઉડતાં ધુળના રજ્જીઓથી આંખને બચાવે છે. માલ વાપરી ખાત્રી કરો.

વધુ વિગત માટે નીચેના શરનામે લખો યા મળો :—

સાલ એજન્ટો:—ધી બોમ્બે સ્પેક્ટેકલ કું.,
હોલસેલ એન્ડ રીટેલ મરચન્ટ, અંદર રોડ—કરાંચી.

ખીલતાં ફુલો જેવી ખુશખો આપનાર ! “ હીકોસેન્ટસ.”

આજ કાલ ઘણા જુદા જુદા સેન્ટો નીકળી પડ્યાં છે, પણ “ હીકોસેન્ટસ ” એક વખત વાપરવાથી પછી બીજા કોઈ પણ સેન્ટસ તમોને પગે પડશે નહિ.

“ હીકોસેન્ટસ ” સુંદર, મનરંજક અને ખુશખોદાર અને વાળી કોઈ પણ જાતના “ સ્પીરીટ ” વગરનું એટલે તદ્દન પવિત્ર છે.

એક વખત વાપરી ખાતરી કરો.

“ હીકોસેન્ટસ ” ખુશખોદાર ફુલોમાંથી ઘસીજ કાળજીથી બનાવવામાં આવે છે.

“ હીકોસેન્ટસ ” એક બોક્સની અંદર ત્રણ અને છ લાકડાની શીશીમાં હોય છે. અને દરેક શીશીમાં એક કાચની બાટલી જેમાં એક ગ્રામ ચાખ્ખું “ સેન્ટસ ” હોય છે.

તેમ બા આઉસની કાચની બાટલીમાં પણ મળે છે.

એજન્ટ :—

હાજી લતીફ અલી,

બંદર રોડ, કરાંચી.

❀ અર્પણ પત્રિકા. ❀

—❀❀❀❀❀❀—

મરહુમ, બાવાજી, સાહેબ,

હશનઅલી મુક્તાં ઇશમાઇલજી

લાકડાવાલા.

આપનો મારી ઉપર અસંખ્ય ઉપકારનો

બદલો વાળી ન શકાય એટલો

છે છતાં હું આપની ભક્તી

યાદમાં મારી આ “જીંદગી”

નામની નાની સરખી

ચોપડી આપની

સેવા માં

અર્પણ

કરું

જી.

લી૦

યુ. હ. લાકડાવાલા.

મસ્તાવના.

ખુદા તઆલાના હજારો હજાર શુક અને તે બારી તઆલાની અખુદ મદદથી હું આ “જીંદગી” નામની ચોપડી લખી અને વાંચક વર્ગની સનમુખ મારી હુંક ઉમરમાં પ્રગટ કરવાને શક્તિવાન થયો છું તેથી તે પાક પરવરદીગારની માગ ઉપરની અધાન મહેરબાની હોવાનું મારા હૃદયમાં સ્થાન મળે છે.

મેં આ મારી “જીંદગી” નામની ચોપડીમાં જીંદગી શું? શા માટે અર્પણ કરવામાં આવી છે? તેનો ઉપયોગ કેમ કરવો? તે કયે માર્ગે તમામ કરીએ તો બર આવી કહેવાય? એ સર્વ બાબતો ઉપર મેં મારાથી બનતી કાશીશથી લખ્યું છે.

હું આશા રાખું છું કે વાંચક વર્ગ તેને પુર્ણ ઈચ્છાથી ધ્યાન પુર્વક વાંચી કંઈક સાર મેળવશે તો હું મારી આશા સફળ થએલી ગણીશ.

નેપીયર રોડ, ઘર નંબર ૧૩૦ }
કરાંચી-સીટી. }
તા. ૧લી શહેરે રમઝાન ૧૩૪૩ }

લી૦ દુવાગીર,
યુસફઅલી હસનઅલી
લાકડાવાલા.

વાપરો !

વાપરો !!

વાપરો !!!

જગ મશહુર “કોલગેટ કુાં”ના :—

“કેશમીર બોકે” (જેમાં કાશમીરના કુલોનો સુગંધ ભરેલો છે.)

“ક્રકલોટ” સેન્ટ તથા સાબુ.

“કોલગેટનો ટુથ પાઉડર” (દાંત સાફ કરવામાં ઉત્તમ છે)

“કોલગી ડેન્ટલ રીબન ક્રીમ” (દાંતને સફેદ અને સુંદર બનાવે છે.)

“આરમિસ કોલ્ડ ક્રીમ” (ચામડીને સુંદર તથા સુશોભિત રાખે છે.)

“FAD” “ફેડ” (આ પાઉડર રેશમી કપડા તથા ગરમ કપડા ધોવા માટે ધણોજ ઉત્તમ છે. કપડાનો રંગ ન ખીરતાં જલદીથી મેલ સાફ કરી આપે છે.)

એમ. જી. શાહની કુાં.

પાસેથી મળશે.

એલફીન્સ્ટન સી—કરાંચી (કેમ્પ).

દરેક જાતના ફેન્સી સ્ટીલ બ્રેક્સ, આઇસ બોક્સ. ડીસ-
પેક્સ બોક્સ, તથા કેશ બોક્સ, તથા મુસાફરીને લગતા ટીશીન
બોક્સ, સ્ટીલ ટ્રંકસ, ટકાઉ તથા મજબુત, મનપસંદ તથા
કીકાયત લાવે બનાવી આપવામાં આવે છે.

એકજ વખત નીચેના શરનામે પધારી ખાત્રી કરો:

મુલત્તાં ઇબ્રાહીમજી કરીમભાઈ સલડીવાલા,
પેટ્રીવાલા.

નેપીયર રોડ, ડેન્સ હોલથી સ્ટેશન તરફ દુકાન નાં. ૧૨૯
કરાંચી સીટી. ૨

નોટ:-અહારગામના ઓર્ડર ઉપર ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

ઇમારતને લગતું સર્વે જાતનું પીતલ કામ તથા હાઈવેર,
રંગ, સુફેદો, બેલ્લેસ, તર્પીનટાઇન, વારનીશ, બરાસ વિગેરે
જથાબંધ તથા છુટક વેચનાર.

હશનઅલી વલીજી હૈદ્રાબાદવાલા,

હાઈવેર મરચન્ડ,

જુની મારકેટ, રતન સીટ—કરાંચી સીટી.

હંદગી.

૩૩૩૦૩૩૩

મનુષ્યનો તે સાથ સંબંધ અને તે
બક્ષવામાં પાકપરવરની મુખ્ય નેમ.

Life is real ! Life is earnest !
And grave is not its goal;
“ Dust thou art, to dust returnest,”
Was not spoken of the soul.
Not enjoyment, and not sorrow,
Is our destined end or way;
But act—act each to marrow,
Find us further than to day.

(Long fellow.)

સારું:—આ હંદગી ખરી છે, તે કમાવાની છે. કબરનો
ખાડો કંઈ તેનો છેડો નથી. “આ” શરીર માટીનું છે અને તે
માટીની અંદર મળી જવાનું છે.” પણ તે કંઈ આ રૂઠ (જીવ)ને
“માટે” શહેવારું નથી. મોજમજાહ તથા હીલગીરી કંઈ આપણી
મંજલે મકસુદ અથવા તે પોત્તઅવાનો રસ્તો નથી; પણ આપણે
ફિરોજ કામ કરવું જોઈએ કે જેથી આજ કરતાં કાલે આપણે
આગળ વધેલાં જોઈએ.

“સાગ ફેડા.”

પ્રિય વાંચનાર ! માણસ પોતાની જાંઘળી આ દુન્યાની અંદર એક દહાડાની મીસલ જમાર કરે છે. જેવી રીતે દહાડો જુદા જુદા પહોરોમાંથી પસાર થઈ છેવટે અંધકારમાં ગરક થઈ જાય છે, તેવીજ રીતે માણસ આ દુન્યામાં પોતાની જાંઘળી જુદા જુદા પહોરોમાં પસાર કરી છેવટે આ દુન્યામાંથી મોતરૂં અંધકારમાં ગરક થઈ જાય છે. પહેલવહેલાં જાળપણના પરા-દયામાં ગેલ કરતો તે જીવાનીની ભર બપોરમાં આવી પુગે છે, કે જ્યાં મોજશોખ તથા એશઆરામમાં દરેક તત્વ તેની સાથે જોડાઈ છે. માણસ તો પહેલાં તેવી ચીજો બીજાઓને કેવી નાસ-વંત નીવડી છે તેવા દાખલાઓ ધ્યાનમાં રાખી થોડો વખત તેની અસર નીચે મધ્યમપણું વાપરે છે, પણ છેવટે થોડા વખતમાંજ તે એવાં તો અવાશી અને આગસુ બની જાય છે કે વધારે અને વધારે તે ચીજોની ગુલામગીરી કરે છે, અને છેવટે તેનો એક નાનવાન દોસ તરીકે તેની સેવા હમેશાં બળવ્યો જાય છે. તે વ્યસનોની મોહીનીમાં એટલો મશગુલ થઈ જાય છે કે જાંઘળીની સાંજ સુધી તેની આંખ ખુલતી નથી. દવે તેની સાંજ રૂપી જુદાપો તેને તેના પૃથ્વી ઉપરના કામોની બરાબર યાદદાસ્ત તાજ કરી આપે છે, ત્યારેજ તેનો ખરો પસ્તાવો તેને થાય છે. જીવાનીની જન્મમાં જે કુર્મો કર્યા હોય, જે બદ સુખનો બોદવો હોય, જે બદ વ્યસનોમાં જાંઘળીનો ઉમદામાં ઉમદા ભાગ નકામો ગુજર્યો હોય તેનો સામટો પસ્તાવો તેને તેજ વખતે તેની આંખની સામે આવી ઉભો રહે છે.

ધિક્કનીએ મનુષ્યની જાંઘળીને એક વહેતી નાવ સાથે સરખાવી છે. જે આપણે એક નાવના મુગથી મુખ સુધી જઈએ

તો આપણે માણસ પડશે કે તે જુદા જુદા તળાકાઓમાંથી પસાર થઈ છેવટે એક એવા તળાકા ઉપર આવી પહોંચે છે કે જ્યાં તેની હસ્તીને પણ ખરાબર રીતે જોઈ શકતા નથી. પહેલ વહેણાં તે પહાડોની સડામણમાંથી પોતાનો એક નદાનો ઝગે ધીમે ધીમે રસ્તો લે છે. આગલ પસાર થતાં પોતાની વાટમાં જે પણ ઝરા મળતા જાય છે તેને પોતાની સાથે જોડી લઈ ધીરે ધીરે પોદળાઈમાં મોટો થતો આગળ વધે છે. જેમ જેમ તેના સાધન વધતાં જાય છે તેમ તેમ તેનો પ્રવાહ પણ વધતો જાય છે, અને છેવટે એક મોટી નદીના આકારમાં ઉંચાણમાંથી નીચે સપાટ જમીન ઉપર પડે છે, ત્યાંથી એક મોટા વિસ્તારમાં પથરાઈ જઈ પોતાનો રસ્તો કાપે છે. જ્યારે તે એક સપાટ જમીનમાંથી વહે છે ત્યારે તે પોતાના માર્ગમાં આવતાં ખેતરોને ફળદ્રુપ કરતી, તરસ્યાની તરસ છુપાવતી અને પોતાની પીઠ ઉપર મહેલો જેવડી મોટી સ્ટીમરો તથા વહણોને લઈ આગળ વધે છે. આજ જગ્યા ઉપર તેનું જોર પણ વધારે હોય છે. જેમ જેમ તે આગળ વધે છે તેમ તેમ તે નરમ રોડીની થતી જાય છે, અને જે જોર આગળ હતું તેને છોડતી જાય છે. છેવટે તે ધણાંજ હાલ હવાલ થઈ ગયેલ કમનાશત પ્રવાહે દર્યાને સ્વાધીન થાય છે કે જ્યાં કેટલીક વખતે તેનું મુખ પણ શોષી કાઢવાની મુશ-કેલી લાગે છે. ઉપલીજ હાલત એક મનુષ્યની જીંદગીની પણ છે.

તું વિચાર કરીશ તો માણસ પડશે કે પહેલ વહેણાં એક ખારીક જીંદગીમાંથી તે નદીના પહેલા ઝરાની માફક પોતાની માતાના ગર્ભસ્થાનમાં ધનસાન રહે છે. જેમ જેમ તે પોખાઈ છે તેમ તેમ તે નદીના ઝરૂની મીસલ મોડું થતું જાય છે. છેવટે પોતાની

માતાના ગર્ભસ્થાનમાંથી જેમ પેલો ઝરો પહાડ ઉપરથી નીચે પડે છે તેમ તે બહાર આવે છે. અહિંથીજ તેની મુશકેલી શરૂ થાય છે. જેમ પેલો ઝરો પોતાનો રસ્તો માધંદા મુધી મેદાનમાં કાપે છે તેમ પેલું બાળક બચપણમાંથી મોટપણમાં આવે છે. કે જ્યાં તેને વધારે મુશકેલી શરૂ થાય છે. જેમ પેલો ઝરો જમીન ઉપર પડે છે ત્યારે તેનું જોર વધે છે, અને પોતાનો રસ્તો આગળ કાપતાં રસ્તામાં ખેતરોને ફળદ્રુપ કરતી, પોતાની પીડ ઉપર મહેલો જેવડી સ્ટીમરો તથા વહાણોને ઉપાડી આગળ વધે છે, તેમ પેલું બાળક નાનપણમાંથી ઠાકરાયું મોટપણમાં આવે છે, અને પોતાના વહાણોમાં માટે ભણા દાંમો કરી નીમકલસાલીથી પોતાની રોટલી પેદા કરતાં શીખે છે, અને પોતાના સારા દાંમોથી પોતાના જાતજાતોનાં ભણું કરે છે, અને પોતાની પીડ ઉપર શીકર ચીંતાના બોમ્બોને ખાંધે મારી આગળ વધ્યો જાય છે. છેવટે તેની જીંદગીનો એક એવો સફા આવી પુગે છે કે જ્યાં પેલી નદીની માફક તેની જીવાનીનું જોર અને લોહી નરમ પડી જઈ કમતાકંત પડી જાય છે. આસંકોતે માણુસની જુદાવસ્થા છે. આ તબક્કા ઉપર આવતાં પહેલાં જેવીરીતે પેલી નદી રસ્તામાં પોતાની નાની શાખાઓ ફેલાવતી જાય છે, તેમ માણુસ પણ પોતાના બચ્ચાંથી પોતાની વંશવાળી પણ ફેલાવતો જાય છે. છેવટે નદી ધણાંજ કમતાકંતની હાલતમાં દર્યાને સ્વાધીન થાય છે તેવીજ રીતે છેવટે માણુસ પણ પોતાની જીંદગી તેના બક્ષનારને સ્વાધીન કરે છે.

જીવન જોકો સફળ છે, જગત સરોહમાં જાહ,
જશ જીવન અપજત મરણ, કહુને અકમર શાહ

આ દુન્યામાં પોતાની હસ્તી તો દરેક માણસને વહાલી છે, કારણકે તેમાં તેનો કાંઈક સ્વાર્થ તે બ્લેષ છે. જીંદગીની ખરી ખુશી કંઈ ક્ષાંખી જીંદગી ગુમગવામાં નથી. ભણાઈનીજ આ દુન્યાને ગરજ છે, અને ભણાઈનીજ કીર્તી આપણાં અંતઃકરણને શાન્તતાના કીનારા ઉપર આસાનીથી લઇ જઈ શકે છે. આ જ્ઞાનમાં ભણા માણસનું જ કામ છે અને તેઓજ આ અણુદીક દુન્યામાં ઉચ્ચ દરજ્જાએ ભોગવે છે. “Where there is life, there is hope.” ના કાયદા પ્રમાણે આશા હોવીજ જોઈએ, પણ તે હદ બદલારની તો નહિજ. આ દુન્યાની મોહિની અને આશામાંજ જો જીવવા માંગ્યે તો તે આપણી હસ્તી ફોકડ કહેવાય. આશા એવી હોવી જોઈએ કે જે સફળ થવા માટે આપણી કાર્શાશમાં ખુદા સદાય થાય. તેવી ભલી આશાઓથીજ આપણું દરરોજ તેની પાસે અને પાસે આવતાં જઈએ છીએ જેટલે સુધી આપણું તે કારનારની નજદીકીની સોહબત રાખીશું તેટલે સુધી તે કારનાર આપણને પનાહમાં લેશે, અને જેટલે સુધી તે કારનારથી વેગળા થઈ દુરપણું સાંધીશું તેટલે સુધી આપણું તે કારનારની ભલી શક્તિઓથી દુર રહીશું.

હવે પ્રિય વાંચનાર! વિચાર કરીશું કે જેવી રીતે એક ચીજ ફેરવાતી જાય છે તેવી રીતે આ જીંદગીમાં પણ ફેરફાર થતો જાય છે. હું આગલ કહી ગયો તેમ માણસ જો નદીની માફકજ પોતાની જીંદગી પસાર કરતો હોય તો પછી આટલી બધી કંગાલત તથા આટલી બધી દુરદશા જે આજે આ દુન્યામાં જોઈએ કરી ખેડી છે તે નજરે પડેજ નહિ. પણ માણસ જાતનું અધર્મજન્ય એવું છે કે જે લેના રસ્તામાં આવતી અડ-

મણીનું ખંડન ન થાય ત્યાં મુધી બીજા વધારે ઉપાયો અજમાશે:
પણ સમર પડશે નહિ. માણસની જીંદગી જે સચડી પડે છે
તેનું કારણજ આ હોય છે. પાકપરવરે તો બધાને એક પ્રકારની
જીંદગી આપેલ છે; પણ તેને ક્યે રસ્તે પમાર કરવી જોઈએ ને
તે બધાં થોડા જણ જાણે છે. તેના વિષે “ જાગૃદ્ધો ” નીચે
પ્રમાણે કહે છે :—

Lives of great men all remind us,
We can make our lives sublime;
And departing, leaves behind us,
Foot-prints on the sands of time.

ઉપરનો કુંક સાર ખેંચીશું તો એજ માણસ પડશે કે:—
“ તમારી જીંદગી એવીરીતે આચરીને સ્વર્ગ જતી જોઈએ કે જેવી
રીતે જમીન ઉપર પડેલાં પત્રાં જોઈ વરેમાર્ગું જુતેલા રસ્તો
શોધી કાઢે છે, તેવી રીતે તમારી આગળ થઈ ગયેલાની કરુણી
જોઈ, અને તેઓ જે કરુણીથી સીધા માર્ગે ગયાં હોય તો ને
માર્ગ પકડી લો.”

આ જીંદગીમાં માણસ બધી વખતે આડે માર્ગે દોરવાઈ
જાય છે જો તેજ વખતે સાચીન મક્કમ મનથી જો કામ નહિ
લેવાયું હોય તો તે એક વખતનો ઠોડો દીધેલો સીચો રસ્તો પાછો
હાથ આવી શકતો નથી.

હવે કુદરતી સવાલ એ ઉભો થાય છે કે ત્યારે આ
જીંદગીની મુખ્ય નેમ શું ? શા માટે તે આપણે બધવામાં આવી

છે? તે બક્ષવામાં તે બક્ષનારનો મુખ્ય હેતુ શું હોવો જોઈએ? શીલસુરીના ઉડાણપણમાં નહિ ઉતરતાં તેનાજ ઉપસા સ્વરૂપ ઉપરથી જ તપાસીશું તો આપણને પહેલીજ નજરે જણાય આવશે કે તે બક્ષવામાં ખરેખર તે પાકપરવરે ઉત્તમમાં ઉત્તમ તથા ઉમદામાં ઉમદા નેમ રાખી છે અને ટુંકમાં જો કહું તો તે પાકપરવરે આપણે પોતાનો અમુલ્ય અંશ વારસામાં આપેલો છે. ખરેખર તે પાકપરવર દાગ વગરનો પાવત્ર અને માયાળુ પિતા છે. તે પાકપરવરની આ મોનેખર જીંદગી બક્ષવામાં એટલીજ નેમ છે કે:—“માનવી આ અણદીડ દુન્યામાં વસી, બધાં કામો કરી, અને તે પાકપરવરની બધી પેઠાધર્મોમાં વધારો કરે.”

ત્યારે સવાલ એ છે કે: “માનવી એ વધારો કેવી રીતે કરી શકે?” જવાબમાં આપણે હાલના જમાના ઉપર નજર ફેરવીશું તો માણસ પડશે કે: “જો સુખી જીંદગી ભોગવી શકતો હોય તે.” ત્યારે પાછો સવાલ એ ઉભો થાય છે કે: “કઈ જીંદગી સુખી કહેવાય?” જો દુન્યાની રીતમાન તરફ નજર કરી વિચાર કરીશું તો હાલમાં પૈસો એક મુખ્ય સુખનું સાધન નજરે પડશે. ત્યારે શું ગરીબાઈમાં તે સુખ હાંસલ થઈ શકતું નથી? અહિંજ તેનો ખરો સ્વાર્થ સમાયેલો છે. જેને આપણે બહારથી દુઃખનું મુળ કહીએ છીએ તેજ આખરમાં સુખનું સાધન છે. જો આપણું ખરા દીલથી તપાસ કરી વિચાર કરીશું તો જણાઈ આવશે. ગરીબાઈજ સત્યનો સાથી, નમ્રતાનો વડીલ, વ્યસનના દેવથી બચાવનાર, દુઃખના વાદળમાંથી દેખાતું એક આનંદ આપનારું સુખનું કીરણ, મથાળે પુગવાનું પહેલુંજ પગથું અને સહન શક્તિની પ્રતિ છે. અને હવે જીવ્યાંજ આપણા રૂઢને તે

પાકપરવરની માઅરફેતમાં લીન કરી અને આપણી હસ્તી આ દુન્યામાં શા માટે છે, તેનો ખરો ખ્યાલ આપે છે.

હું ઉપર કહી ગયો તેમ ગરીબાઈના ફાયદા છે તેમજ યોક્ષમ મંજોગો વચ્ચે તો ગરીબાઈ માનવી જાતીના નુકશાનનું મુળ કારણ પણ થઈ પડે છે. જો તે વખતે મકકમ મનથી કામ નહિ લેવાયું હોય તો જરૂર જન્મો જન્મના પરનાવામાં ઉતરી જવું પડે. ગરીબાઈ માનવી જાતીની પરીક્ષાનું સાધન છે. જો તે પરીક્ષાની વખતે જાંદગીની ખરી તેમ શું છે? તે જાણે તો અને સ્થિર મનથી કામ કરે તો જરૂર ફતેહમંદીથી બહાર નીકળી આવે.

આદમકો ખુદા મન કહો, આદમ ખુદા નહિ;
લેડીન ખુદાકે નુરસે, આદમ જુદા નહિ.

તું કોણ? આ અણુદીક દુન્યામાં તારે જન્મ લઈ શું કરવાનું છે? અને તારું છેવટે શું થવાનું છે? આ પ્રશ્નો ઉપર કોઈ પણ વખતે તે મંબીરપણે વિચાર કર્યો છે? લાંબું તું મુસલમાન હોય, હિન્દુ હોય, પારસી હોય કે અન્ય કોઈ ખીજા ધર્મના માયાપના પેટે તારો જન્મ થયો હોય તો તે માત્ર અકસ્માત છે. જાણી તું એશીયા ખંડમાં, યુરોપ ખંડમાં કે ખીજા કોઈ પણ ખંડમાં તારો જન્મ થયો હોય તો પણ તે કેવળ અકસ્માત છે. તું એમ નહિ સમજીશ કે આ માંસતો, જાંદગી તારી નજરે પડે છે અથવા આ લાકડાનું બિનેહું લાકડીનજર તારા જોવામાં આવે છે તે તું છે, નહિ, જો તું નથી. હું આગળ લખી ગયો તેમ તેણે એક ફાલી ચલાવી ચીજ છે; તારી પાકડી તો

હિંચી છે. આ દેખાતું હાડપીંજર તો માટીનું બનેલું છે અને માટીમાં મળી જવાનું છે, પણ તારી અંદર રહેલો આત્મા (કદ) તો નુગનું બનેલું છે, અને હમેશાં બાકી રહેનારું છે, અને આ એક બીજા વિરુદ્ધ લક્ષણની બે ચીજોને એક ગણે તો તે તારી ફેરી મોટી ભુલ ? હવે કેટલીક વેળાએ તે એમ કહ્યું હશે કે :-
 “ આ કામ તો મેં ક્યું અથવા હું કરીશ.” ને કામ કરવાનું કહેનાર મેં અથવા હું તે કાણ ? જેવી રીતે સુર્યમાં તેજ સમાયેલું છે તેવીજ રીતે આ શરીરમાં તેજસ્વી તું (આત્મા) સમાયેલો છે. માટે તું તારું સ્વરૂપ બરાબર ઓળખી અને તારું સ્થાનકે શોધી દાઢ.

**જગત નહિ જગદીશ હય, ભુષણ નહિ સુવર્ણ;
 અથસી સમજ પલટાઈ કે, જાણો અપણા બર્ણ.**

માણસની જીંદગી ખરી હકીકત તે નજરની સામેજ હમેશાં હાજર રહેલી છે; પણ તેની આસપાસ એવો અંધકારનો પડદો પડેલો છે કે તે તેની વાત સમજી શકતો નથી. અને તેના વિષે શું જાણવાનું છે તેનો પણ ખ્યાલ આવતો નથી. તેનું મુખ્ય કારણ એકજ જાહેરમાં દેખાય આવે છે. તે એમ ધારી લે છે કે :- “ વળી તે જાણીને આપણે શું કરવું હતું ? ” આવી ખોટી સમજ માનવાથીજ તે પોતાનો ખરો સ્વભાવ શું છે ? અને તેનો મન સાથે શું સંબંધ છે ? તે બાબતોથી ગાફલ રહે છે. “ મને તે જાણી શું કરવું હતું ? ” આવી ધારણા રાખવાથી તેની આંખે અંધકારનો પડદો ફરી વળે છે, અને તેથી તે બીચારો પોતે કાણ છે ? તથા આ શરીર સાથે તેનો શું સંબંધ છે ?

તેના વિચારો ફેલાવી શકેનો નથી અને તેથી તે બધી વાતોથી ગાણીલ રહે છે.

હવે પ્રિય વાંચનાર ! વિચાર કર કે જો નારે કોઈ સભામાં અથવા બહાર ફરવા જવું હોય છે ત્યારે તું તારા કપડા સ્વચ્છ છે કે નહિ ? પાંચડી, ફેંટો કે ટોપી બરાબર મુકાણી છે કે નહિ ? મુઠ બરાબર બંધબેસતી છે કે નહિ ? દાઢી સાફ છે કે નહિ ? આવી બધી ચીજોની બરાબર રીતે તપાસ કરી અને કાળજીથી તપાસી અને પછી તું જાય છે, હવે તેવી રીતે તેં તારા અંતઃકરણની સ્વચ્છતા તપાસવા પ્રયત્ન કર્યો છે ? તેને નિર્ભળ બનાવવા કોઈ વખત પ્રયત્ન કર્યો છે ? જો તેં તેમ ન કર્યું હોય તો વિચાર કરી તપાસી જો કે તારી બેપરવાઈના લીધે તેની ઉપર કેટલાક ખરાબ પડ બંધાય ગયા છે. હવે તે પડેલા પડ દુર દેખ થાય ? તેનો એકજ ઉત્તમ અને સહેલો જવાબ એ છે કે : 'જો પડેલા ખરાબ પડ છે તેને જલ્દીથી ખેંચી કાઢી ફેંકી દે અને સત્યને સાથે કરી, દુઃખદેશી અને ધીરજને ખાંધે બાંધી લે.' જો તું તેમ કરીશ તો તારું અંતઃકરણ સ્વચ્છ થઈ જશે. અને તેજ વખતે તું સમજી શકીશ કે : "તું એક પોતે અમુલ્ય ચીજ છે. અને તું તેજ છે જે તુંજ છે." પછી તારી આવી ઉંચી પેદાઈને ઓળખી અને તારી કુદ્દિનુસાર સારા અને ભલા કામ કર.

હવે માણસને મનથી જુદો પાડી શકાયજ નહિ, અને તેની જાંઘની તેના વિચારોથી જુદા પાડી શકાયજ નહિ. જેવી રીતે સૂર્યમાં કીરણ અને કીરણમાં રંગ સમામેલો છે; તેવીજ રીતે

તેઓ એક બીજામાં સમાયેલાં છે. માનવી જે કંઈ થયો છે અને થાય છે તે તેના મનનું જ કારણ છે. બીજી રીતે કહેતાં ‘મન એજ માણસ છે’ એટલે જેનું જેનું મન તેવું તે માણસ. તે વિષે કબીર કહે છે:—

મન માતા, મન કુખળા, મન પાણી, મન લાય;
મનકો જસી ઉપજે, મન તેસી હો જાય.

જો માણસ હમેશાં હેવાનીયત બરેલા વિચારોમાંજ મશગુલ રહે તો તે ખરેખરજ હેવાન બનતો જાય, અને જો પવિત્ર અને સદગુણી વિચારમાંજ રહેતો હોય તો ખરેખર એક પવિત્ર અને સદગુણી ગૃહસ્થ થાય. બીજું કોઈ પણ તેને બદી તરફ ખેંચતું નથી; પણ તે પોતેજ બીજાઓની બદી તરફ ખેંચાય, તેની સાથે થઈ તે પ્રમાણે કાર્ય કરે છે. તેમ બીજો કોઈ પણ તેને બદીમાંથી બાહર કાઢી શકતો નથી; પણ તે પોતે જ્યાં સુધી બીજાઓની નેકાને પોતામાં વધારો કરતો નથી અને તેથી તે બહાર આવી શકતો નથી છુટા વિચાર કરનાર તે છુટોજ છે અને નેક વિચાર કરનાર નેક માણસજ છે, ત્યારે આપણી ફરજ છે કે આપણાં નેક વિચારો હોવા જોઈએ, કે જેથી આપણું મન નેક કામ કરતું રહે. નેક વિચાર કેમ આવે? તેને માટે જ્ઞાન મેળવવાની જરૂર છે. આપણે દુન્યાની ચીજો માટે ધણું ધણું જાણીએ છીએ, અને ધણું ધણું જ્ઞાન મેળવ્યું છે છીએ. પણ ધણું અફસોસ કરવા જેવું છે કે આપણે પોતા વિષે કશું પણ જાણતા નથી, કે માનવી કોણ? તેનો સ્વભાવ શું? તેનું કામ શું? તેને જીંદગી સાથે સંબંધ શું? તેને શું કરવું જોઈએ?

અને તેનું છેવટ શું થવાનું છે ? ઉપરની બાબતો ઘણાંજ થોડા જણ જાણે છે. જ્યારે આપણે પોતાની અગત્યની બાબતો ઉપર નો ગાંધી રહીએ અને તે જાણવાની પણ દરકાર ન કરીએ અને જે ખરૂં જાણવાનું છે તે છોડી તેવીજ બીજી ભલ્લતી ચાલોમાં આપણે સુસ્તના જેમ પડી રહીએ, તે શું અફસોસ કરવા જેવું નથી ?

હું આગળ કહી ગયો તેમ માણસ જેવા વિચાર કરે છે તેવોજ તે બની જાય છે. અને તેથી તે અજાણપણે પોતાનામાં અમુક ફેરફાર કરતો જાય છે દરેક અનુભવ તેની ચાલચલણને અસર કરે છે, જે વિચાર તે કરે છે તેથી તેની મનની શક્તિમાં પણ ફેરફાર થાય છે. એક મહાન ફીલસુફીએ કહ્યું છે કે :—

To live is to think, and to think and act is to change from one state into another.

સાર:-જીવવું તે વિચાર કરવું છે, અને વિચાર કરવા અને કાર્ય કરવું તે એક સ્થિતિમાંથી બીજી સ્થિતિમાં ફેરવવું છે.

હવે માનવી જ્યાં સુધી વિચારના સ્વભાવને ન પીછાને ત્યાં સુધી તે સારા તથા નરસા વિચારો કયો જાય છે, કે જે વિચારજ પોતાની જીંદગીમાં સારો અથવા નરસો ફેરફાર કરે છે, તેનાથી તે અજાણ્યો રહે છે. જ્યારે તે વિચારના સ્વભાવને પીછાનતો જાય છે ત્યારેજ તેની જીંદગીના સારા અથવા નરસા ફેરફારને પીછાનતો જાય છે. તેના વિષે કબીર કહી ગયો છે કે:—

પશુકી તો પનીયા ભઈ, પર નરકા કુછ ન હોય;
પર જો નર ઉત્તમ કરણી કરે, તો નર નારાયણ હોય.

મનુષ્યની દરેક હાલત તેના મનથીજ ઉપજી શકાય, અને શકાય. એમ જો આપણે માનીએ તો એમાં જગએ, સંદેહ રહેતો નથી. કારણ કે કબીર કહે છે કે :—

મન ગોરખ, મન ગોવીંદ, મનહી આથી હોય;
જો મન રાખે જાતન કરે, તો આપે કીરતા સોય.

અંગ્રેજમાં એક ઠેકાણે કહ્યું છે કે :—

All that we are, is the result of what we have thought, it is founded upon our thought, it is made up of our thought.

સાર:—જો બધા આપણે (થયાં) છીએ, તે જ કંઈ આપણે વિચાર કીધો છે તેનુંજ પરિણામ છે, તે (હાલત) આપણા વિચારોની ઉપરજ રચાયેલી છે, તે (હાલત) આપણા વિચારોનીજ બનેલી છે.

તનકા વેરી કોઈ નહિ, જો મન શીતલ હોય;
તું આપકો ડાર દે, તો દયા કરે સખ કોય.

લોકો કહે છે કે આ જગત તો દુઃખનો મહાસાગર છે. નહિ, તે દુઃખનો મહાસાગર તો નથીજ, પણ નબળા મનના લોકોને આપણે હમેશાં કહેનાં સાંભળીએ છીએ કે:—“ ભાઈ મારી

ઉપર જે દુઃખ આવી પડ્યું છે તેવું તો વર્ણનજ કરી શકાતું નથી ! મારી ઉપર તો દુઃખના ઝાડો ઉગ્યાં છે ! આવું મહા-જાણુ દુઃખ તો બીજા કોઈ ઉપર પડ્યુંજ નહિ હોય ! વિગેરે.” પણ તેઓને યાદ રાખવું જોઈએ કે આ જગતની અંદર એવું કોઈ પણ દુઃખ નથી કે જે વખતના જવા છતાં નાશ પામતું નથી. કાચા દીલના માણસોને ત્યાં તેનો કોઈ અતિ વહાલો મરણ પામે છે ત્યારે તેના દીલમાં ઉપરના વિચારો આવી જાય છે, અને કહે છે કે:—“ હાય મારી જીવન દોરી તુટી ! હવે ! હું જીવી શકીશ નહિ ! ” પણ તેઓને યાદ રાખવું જોઈએ કે તેવું દુઃખ બી વખતના વહેવા સાથ સહેલાઈથી વિસરી જવાય છે. અને તેવા દાખલાઓ આપણાં જોવામાં ઘણાં આવે છે.

હવે જેવી રીતે એક આંધળો માણસ બીજાઓને આંખો છે અને તેને નથી તે જાણી દુઃખી થાય છે, પણ જો તેને એમજ જણાવવામાં આવે કે બીજાઓને પણ તેના જેમ આંખ નથી, તો તે દુઃખી થાયજ નહિ; તેવીજ રીતે એક માનવી બીજા માનવીને ઉચ્ચ પદવી ઉપર જોઈનેજ પોતે દુઃખી થાય છે; પણ પોતે પોતાની સ્થિતિ જોઈ દુઃખી થતો નથી.

લોકો કહે છે કે:—“ બીજાઓએ મારી સાથ જુરાઈ કીધી અથવા મને દુઃખ દીધું; મને નુકશાન પહોંચાડવામાં આવ્યું; મને દગો દીધો; મને ઠગવામાં આવ્યો વિગેરે.” તેઓને પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે જે કંઈ થાય છે તે તેઓની બહી યા જુરી કરણીના લીધેજ થાય છે; નહિ કે બીજાઓનાં કામોથી.

હવે પ્રિય વાંચનાર ! કોઈ મુખ માનવી જ્યારે કોઈ ઉંચી પદવીમાં આવી પડે છે, ત્યારે તે મગરૂરીથી એમજ આપણે કહી મંજલાવે છે કે:—“ અંદા ! આ પદવી તો મેં મારીજ દાથે મેળવી છે. યાને મારીજ હુસ્યારીયા અને અક્કલથી મેં મેળવી છે.” પણ તે મુખ બિચારો નથી જાણુનો કે તેના આગલા દામોએ તેને તે પદવીમાં લાવી મુક્યો છે, અને તેની તક્કબુરી (મગરૂરી) અને તેનું “ હુંપણું ” તેને ક્યારે નીચે તોડી પાડશે ? તે બીચારો મુખ જાણુનો નથી. અને જે વખતે તે નીચે પડે છે ત્યારે તે કહી મંજલાવે છે કે:—“ મારી આવી દુરદશા તો ફલાણુની કરણીથી અને ફલાણુની ભુલથી થઈ છે. અથવા કુદરતે જાણી જોઈ તેમ કીધું છે.” પણ તે બીચારો ભુલી જાય છે કે જેવી રીતે ઉંચ સ્થિતિ તેની કરણીથી થઈ હતી તેવી રીતે તે પડતી પણ તેની કરણીથી થઈ છે. કબીર કહે છે કે:—

જેસી કરણી આપકી, તેસી ફલ લે;

કુડે કરમ કરમાયકે, સાંધયા દોષ ન દે.

હવે કોઈ ડાહ્યો માણસ જ્યારે તે ગમે તેવી ઉંચ કે ગરીબ સ્થિતિમાં હોય છે ત્યારે તે સમજે છે કે તેની તેવી સ્થિતિ માટે તે પોતેજ જોખમદાર છે તેથી તે સુખની વખતે કુલાઈ કે છલ-કાઈ જતો નથી અને દુઃખની વખતે નાસીપાસ થઈ ગમગીનીમાં ગીરફતાર થતો નથી. તેને બધી ચીજો સારીજ દેખાય છે. અને બધી સ્થિતિ હાયદાકારક માલુમ પડે છે. અને બધા દીવસો તેની સામે સરખાં અને પવિત્ર જણાય છે. અને તે એમ સમજે છે કે બધા માનવી એકજ પાક અલ્લાહના બનેલા છે. તેઓની સ્થિતિ કબીરના કહેવા પ્રમાણે હોય છે. તે કહે છે કે:—

સખહી હુમી બનારસી, સખહી નીર ગંગા તોય;
જ્ઞાની અતમ રામ હે. જે નીર્મલ ઘટ હોય.

સાર અને નરસુ માત્ર માનવીના મનની અંદર રહેલા છે તે બે ચીજોની હાલતની હસ્તી મન અને ચાલચલબુધી જોડાયેલી છેજ નહિ. જીત અને હાર; ક્રોધ અને નાસીપાસી; અમીરી અને નીચપણું; ખુશાલી અને દીક્ષગીરી તે માત્ર મનની હાલતો છે. મન જેવું કામ કરે છે તેવી તેની ચાલચલબુધી બદલે ચલાવે છે. આખા જગતની અંદર એવી એક પણ જુદામગાર શક્તિ રહેલી નથી કે જે માનવીને ગમે તેમ ચલાવી અથવા હેરાન કરી શકે. જે બેડીઓ માનવી પોને બનાવી છે તેજ બેડીઓ તેને બાધે છે.

માનવીને આ જગતમાં એક છુટાપણું મળેલું છે, અને તે છુટાપણું મનની મરજીનું છે. તે છુટાપણુથી ધણાં અનુભવો મેળાવી આપણે શીખવાનું છે કે તે છુટાપણુનો કેવી રીતે સારો ઉપયોગ કરવા? પવિત્ર વિચાર કેવા અને કેમ કરવા? અને તેક કાર્યો ક્યાં અને કેમ કરવાં?

જે થઈ ગયું તેને ફેરવવાને માનવી અશક્ત છે, પણ ભવિષ્યમાં શું કરવું તેનો વિચાર કરવાને શક્તિવાન છે. કાર્યોની પાંદડી તે પોતાની મજબૂતી કરે છે, પણ તેના ફળ યાને પરીણામ તેને મુગે મોહડે ભોગવવા પડે છે, યાને તે ભોગવવા યા નહિ તે તેની મરજી ઉપર નથી.

છવટે પ્રિય વાંચનાર! જે દુઃખ, જે કમનસીબી, જે દીક્ષ-હસેરી, જે આફતો, જે જીલ્લમાટો માનવી ઉપર પોતાની તરફથી

આવે કે તેના જેવો ખીજો જીવન એકે નથી. જે સાચું છુટાપણું માનવીને પોતાની ઉપર કાણુ રાખવાથી મલે છે તેના જેવું છુટાપણું એકે નથી. જે ખગળ જીવનમાંનો ગુલામ બની રહે છે તેના જેવો નીચ ગુલામ એકે નથી. જે મનનું સમતોલ-પણું માનવીને દુર્ગુણો છોડવાથી મળે છે તેના જેવું સમતોલપણું એકે નથી. જે શાંતી માનવીને પોતાના હવસો છોડવાથી અને તેના ઉપર કાણુ રાખવાથી મળે છે તેના જેવી શાંતી એકે નથી.

જ્યારે માનવી પોને સુધરે છે ત્યારે ને પોતાની જાંદગી શુદ્ધ કરે છે. જ્યારે ને અંતઃકરણમાંથી આપસ્વાર્થો દુર કરે છે ત્યારે તેને બદાગના સઘળાં અંગેગોને અને ઝંહરને બાળી દાઢે છે. જ્યારે ને ખીજાઓની તગ્દ અણુઘટતી રીતે આસવું બંધ કરે છે ત્યારે ખીજાઓના અણુ ઘટતાં દાર્યો તેની મનની શાંતીને કદાખી ખસાસ કરી શકશે નહિ.

ખગી રીતે જોનાં આ જગતની અંદર દુઃખ તો છેજ નહિ. પણ હું આગળ કહી ગયો તેમ માણસ પોતાના મનથીજ દુઃખી થાય છે.

“યુશદ્” કહે જે તને, નથી દુઃખ આ જગતથી;
ભેદ ભરમ વિખેરીને, ખુબ સમજ તું ધ્યાનથી.
નઝર લગાડી નેહની, પ્રખ્યાત કર તું નેકી;
ભણું કરી અચરથી, બસ કર તું નેકી નેકી.

પ્રિય વાંચનાર! એવો કયો માણસ હશે કે જેને સુખ અમતું નહિ હોય? અને એવો કયો માણસ હશે કે જે દુઃખથી

દુર રહેવા નહિ માંગતો હોય ! છતાં આપણે ખરી નઝરથી નપાસીશું તો આપણે જણાવ આવશે કે આ જગતમાં એવો કોઈકજ હશે કે જે હમેશાં સુખી હાલતમાં હશે. જેની તરફ નઝર કરીશું તો તેને કંઈ અને કંઈ દુઃખ કે દોલગીરી તો હશેજ.

**સુખીયા કુંઠત મેં ફીર, સુખીયા મીલે ન કોય;
જીસકે આંગે દુઃખ કર્હુ, સો પહેલાં ઉઠે રોય.**

એક મહાન પુરૂષ કહી ગયો છે કે:—“ જ્ઞાન એજ દુઃખનો ઉપાય છે. જેવી રીતે દુન્યામાં હુન્નર મેળવી ફાયદો મેળવીએ છીએ તેવી રીતે જ કોઈ ઉચ્ચ જ્ઞાન મેળવે તો તે દુઃખસાગરની દુન્યાથી નીરાળો થઈ ખરૂં સુખ હાંસીક કરે ”

ગ્રીક શીક્ષુરીમાં કહ્યું છે કે:—“ Man! know thyself ! ” યાને, “ માનવી ! તું પોતાને પીછાન ! ” અને વળી એવુંજ વાક્ય અરબી શીક્ષુરીમાં પણ જોવામાં આવે છે. તે નીચે પ્રમાણે છે:—“ મન અરફ નફસાહ, કદ અરફ રજ્ઝહુ ” યાને, “ જો તું તારા જન (રૂહ)ને પીછાનીશ તો તું તારા રજ્ઝહ (ખુદા)ને પીછાનીશ.”

મારા કહેવાનો મનસૂબ એટલોજ છે કે જ્યાં સુધી તું પોતાને નહિ પીછાને ત્યાં સુધી કદી પણ તું દુઃખસારમાંથી છુટો થવાનો નથી, કારણ કે તું તારા પોતાનાથી અજાણ્યો છે. જ્યાં સુધી તું તારા શરીર વિષે, મન વિષે, અને તેના કાર્યો વિષે અજાણ્યો છે અને જ્યાં સુધી તમે શું કરવાનું છે ? તે તું જાણ્યો નથી ત્યાં સુધી તું પોતાની જાંઘીને જેમ ગમે તેમ

પસાર કરે છે, અને ભલા ભુતનો ફેરફાર કર્યો જાય છે. અને તેનો ગુલામ બની દુઃખ અને દીલગીરીમાં ગીરફતાર થઇ અને છેવટે આ અણુદીક દુન્યામાંથી હતો નહિ હતો થઇ ચાલ્યો જાય છે.

જેવી રીતે એક વહાણનો નાખોદો પોતાની નજર હોડાયત્ર (Compass.) ઉપર રાખી અને દર્શનાં નકશાઓનો અભ્યાસ કરી અને પોતાના વહાણને ખડક અને ભયંકર તુફાનથી બચાવી પોતાના દુરના ધારેલા બંદરમાં સહીમલામત લઇ જાય છે, તેવી રીતે જ માનવી પોતાના મનને સ્થીર રાખી અને આ જાંદગીના વહાણને માટે અભ્યાસ કરી અને દુષ્ટ દુર્ગુણોથી મોજાઓ અને તુફાનથી બચાવી લઇ અને પોતાના ધારેલા મથકે પહોંચી જાય તો કેવું સારું ? પણ અફસોસ હાલમાં માનવીની હાલત તેથી ઉસરીજ જેવામાં આવે છે તેઓનું જાંદગીથી વહાણ મક્સદ વિનાનું હોય છે, તેથી દુર્ગુણોથી મોજાઓ અને તુફાનમાં પોતાનો ખરો રસ્તો ભુલી જાય છે, અને તેઓની પાસે જાંદગીનો નકશો નહિ હોવાથી તેઓ પોતાનું જાંદગીથી વહાણ આ અણુદીક દુન્યાના સાગરમાં ફંકારતો ફેરે છે અને અહિં અને તહિં ફર્યાદ કરે છે. તેઓની કાંઈ પણ મક્સદ ન હોવાથી તેઓ એક કીનારા વગરના દરવામાં ફર્યા કરે છે કે જ્યાં તેઓ નાસીપાસી, દુઃખ અને દીલગીરીના તુફાનથી અથડાય આ દુન્યામાંથી ચાલ્યાં જાય છે. તેઓની હાલત નીચે પ્રમાણે હોય છે:—

કયા કીયા હુમ આયકે, કયા કરેંગે હુમ ?

ન ઇતકે ભયે ન ઉતકે ભયે, ચલે સો મુલ ગુમાય.

પ્રિય વાંચનાર ! જે માનવી પોતાની જીંદગીનો ભેદ જાણ્યા વગર મગ્ન પામ્યો તે ખરેખર ન તો અદ્વિતીય રહ્યો કે ન તો ત્યાંનો થયો. અને ખરેખર તેને પોતાની જીંદગીનો અમુલ્ય ફેરો ખરબાદ કર્યો. તેવા સાધારણ માનવીની દાક્ષિણ્ય કારણ નીચે પ્રમાણે હોય છે:—“ માનવી પોતાની પાત્ર ઇન્દ્રિયો ઉપર કાબુ ન હોવાને લીધે તેઓ તેની તરફ દોરવાય જઈ અને જેમ આવે તેમ તેઓ ચાલે છે, અને તેથીજ તેઓ દુઃખ અને દીક્ષગીરીના ખડકો સાથે અફડાઈ અને આખરે નાશ પામે છે.” કબીર કહે છે:—

મનકા જન્મ પામકે, લજ્યો ન રહુપતિ રાય;
તેલી કેરા બેલ બેયું, ફીર ફીર ફેરા ખાય.

ખરેખર જેને માનવીનો અવતાર મલ્યા પછી પણ ખુદાને ન ઓળખે તો તેનો જાંચીના બગદારી માફકજ દાક્ષ થાય.

ત્યારે આપણે કેમ ચાલવું જોઈએ તેના વિષે “ લોગંફો ” નીચે પ્રમાણે કહે છે:—

આપણે જે મક્સદ માટે આવેલાં છીએ તે બધી બારે છે અને વખત તો પાણીની મીઠસ વચ્ચા કરે છે. જો કે આપણું અંતઃકરણ મજબુત અને ટકાઉ છે, છતાં આપણે ધડી ધડીએ મરણના નજીક આવતાં જઈએ છીએ. માટે આપણું ભવિષ્ય ગમે તેટલું સુખી દેખાય અને ગયા વખતમાં આપણે દુઃખ વેઠ્યું હોય તો તે બધાને એક બાબત ઊડી દઈ અને દાક્ષમાં તમે તે મક્સદે પહોંચવા માટે પ્રયત્ન કરતા જાવ અને તમે ખુદાની ઉપર ઇતિવાર રાખો. કબીર પણ એક ઠેકાણે કહે છે કે:—

કાલ કરે સો આજ કર, આજ કરે સો અખ;
અવસર ખીત્યો જાયગો, તો ફીર કરોગે કય ?

હે ! પ્રિય વંચનાર ! તારું આ દેખાતું શરીર દમેશાં બાકી
ગહેનાર નથી, માટે દમેશાં નેજા ફરી ખરી જીંદગીનું ફળ હાથમાં
લઇ લે, આ ત્યારેજ તને ખરો રસ્તો હાથમાં આવશે કે જ્યાં
તને જવાનું છે. “લાઇટ ઓન થી પાથ” નામની ચોપડીમાં
લખ્યું છે કે:—

નાગી આમગાસ જે સઘળી વસ્તુ છે તેનો તું આતુરનાથી
વિચાર કર. માનવીના દીવતી અંદર શુ છે ? તેનો અંદરખાતેની
અક્કલથી જોતાં શીખ. તારો પોતાના દીક્રનો ખરેખરો ખ્યાલ કર.

કારણ કે તારા દીક્રથીજ એક પ્રકાશ પ્રગટ થાય છે કે
જેથી નાગી જીંદગીના ખપા બેઠનો ખ્યાલ આપે છે અને તારી
આંખને ખુલ્લી કરી આપે છે.

“ઓ ! માનવી !! તું આ દુન્યાતે વિષે શા માટે ભુંક
જોલે છે ? દુન્યા તો ઘણી રળીયામણી છે, અને તેના બનાવનારે
મર્વથી સરગ અને મંપુર્ણ અક્કલથી તેને બનાવી છે. તને ને
અસ્વચ્છ અને ખરાબ ખરેખર લાગતી હશે નેનું કારણ એ છે
કે આ ભલી અને રળીયામણી દુન્યામાં તું પોતેજ અસ્વચ્છ અને
ભુડો છે.”

તું આ જગતમાં શુ છે ? તેનો અભ્યાસ કર. જેથી તું
જાણી શકે કે આ જગત કે જેની અંદર તું રહેલો છે અને જેનો

તું એક ભાગ થઇ ગયેલા માંગે છે, તે શું છે? તારી પાસે રહેલી અને હમેશાં ફરતી અને બદલાયા કરતી જીંદગીનો તું ખુબ આતુરતાથી વિચાર કર. જ્યારે તું તારા બંધાગણુ વિષે અને જીંદગી વિષે સમજતો થઇશ ત્યારે તું જીંદગીનો જે મોટો શબ્દ છે તેને વાંચવાને શક્તિવાન થઇશ જ્યારે તારી જીંદગીના ફેરફાર વિષેનો ભેદ સમજતો થઇશ ત્યારે તું ને પાકપરવર દીગાર અને પવિત્ર પિતાની હસ્તીનો માહિતગાર થઇશ.

છેવટે મારી મતલબ એટલીજ છે કે જ્યારે માનવી પોતાના દીક્ષથી એવો ખ્યાલ દુર કરે કે ‘બધું બહારથી થતું જ નથી’ ત્યારે તેને ખરી જીંદગી તે શું? જીંદગીની નેમ શું? અને જીંદગીનો ખરો આનંદ તે શું? તેનો ભાસ થાય અને છેવટે આ દુન્યાના દુઃખી સાગરમાંથી મુક્તી મેળવી અને બહીસ્તના જેવું સુખ હાંસીક થાય.

આપણી જીંદગી કેમ ગુજરવી? તેના વિષે છેલ્લે થોડું બોલી અને મારા આ લેખને ખતમ કરીશ. જીંદગીની ખરી નેમ શું? તેના વિષે “લોંગફેલો” પોતાના વિચાર નીચે પ્રમાણે જણાવે છે, તે કહે છે કે:—

In the world's broad field of battle,
In the levouac of life;
Be not like dumb, driven cattle,—
Be hero in the strife,

(Long fellow).

સારે:—આ દુન્યાના વિશાળ લગાઈના મેદાનમાં, જીંદગીની લગાઈમાં મુંગા લાંકી કાઢેલા જનવર જેવા થશે નહિ, પણ લગાઈમાં બહાદુર થશે (લોંગ ફેલો).

એક અંગ્રેજી નામાંકીત પાદરી આપણી જીંદગીની ખરી નેમ માટે ફરમાવતાં કહે છે કે:—

“ યાદ નાખો કે તમે શા માટે જન્મ્યા છો ? અને જીંદગીના અવકાશી આખેર સુધી તપાસો, અને નિશ્ચય કરો કે તમે તમારો ભરોસો કેમા મુકશો ? પરપોટા મીસલના નકામા દુન્યાના માનમાં નહિ; કારણ કે તે ભાંગી જશે. મનને થોડા વખત માટે આનંદ રાખવાના કામમા પણ નહિ; કારણ કે તે આલ્સુ જશે. મોટો અંબધ રાખવામા પણ નહિ; કારણ કે તે બચાવી શકશે નહિ. તાલેવંતપણામાં પણ નહિ; કારણ કે તે તમે ઉપાડી કાઢી જઈ શકશો નહિ. ઉંચા હાંદામાં પણ સમાતી નથી; કારણ મંણુ પછી બધા એક રિથતીમાં આવી પડે છે. તેમજ નાલાયક અને વગર વિચારેલી દુન્યાની બેવકુફી જેવા રીવાજમાં ગાફલ થઈ પોતાની જીંદગી ગુજરવામાં પણ નથી; પણ નીચમીતપણે અને સારી રીતે જીંદગી ગુજરવામાં અને લગાઈમા સમાયેલી છે.”
(બીશપ વૉસ્ટન.)

પ્રિય વાંચનાર ! કેવા સાદા અને સદગુણી વિચાર ! જે માનવી ઉપર પ્રમાણે સમજી અંત સારા માર્ગે ચાલે તો કેવું મારું ! પણ માનવી જાતીનો એવાજ કાયદો છે કે જ્યાં પણ તેને થોડી મહેનત સાથે ધણી મજાહ તથા એશઆરામ મહે તે તરફ તે સહેલાઈથી દોરવાય જાય છે, પણ તે બિચારો નથી

જાણુતો કે જ્યાં સહેલાઈ વધારે ત્યાં જોખમ પણ વધારે હોય છે. ઉપરના કાયદાથી અજાણુ હોવાને લીધે આપણે હાલમાં જુદા જુદા દાદેસાએ અનેકાં જોખમ ધીએ.

ડોક્ટર જોનસન એક ઠેકાણે કહે છે કે:—

“ માનવી પહેલાં કામધંધાની અંદર એટલો મશગુલ બની જાય છે, અને એક ઇશરત તથા મેજશોખના કાર્યોમાં ભુલ-ભુલવણીમાં ગોથાં ખાનો પડી રહે છે કે જ્યારે તેની ઉપર બુદ્ધાપો સ્વાર થાય છે ત્યારે તે ભયથી, દ્રાક્ષગીરીથી અને પસ્તાવાથી અને કંઈ આશાથી તેની આગલી જાંઘગી ઉપર નજર કરે છે.”

તું પોતાને સહીસલામત રીતે તેરવી લેવા માટે જો ખરા અંતઃકંજથી હીમત અને મનમાં કનેલ માંગીશ તો જરૂર તે પાક કીરતાર અને પવિત્ર પિતા તને આપવા વગર હરગેજ રહેશે નહિ. ખરા જીગરનો પસ્તાવો માનવી જાતીને માફી માંગવાને ઉત્તમમાં ઉત્તમ અને સાગમા સારો ઉપાય છે. જો કે તે પાકપરવરે આ દુન્યાની અંદર શેતાનીયનની શક્તિને હસ્તીમાં મુકી છે, પણ તે સાથે તે પાકપરવરે પાક અને સાચા જાંઘગી સાથેનો પસ્તાવો પણ હસ્તીમાં મુકેલો છે કે જેનાથી માનવી એક વખતે ભુલેલો ખરો બને તો પણ પાછો મેળવી લેવા માટે ઇચ્છતો હોય તો તે (જાંઘગી સાથના પસ્તાવાથી) પાછો મેળવી શકે. ખરેખર તે પવિત્ર પિતાની હાડી સમજ તથા દયાળુ લાગણી તેના દરેક કાર્યોમાં જોવામાં આવે છે.

જો માણુસ પોતાની જાંઘગીને સારા અને લક્ષા કાર્યો કરવામાં તમામ કરે તો તેની જાંઘગી એટલી સફળતાવાળી લાગે

કે જ્યારે તેની જીંદગીની સાંજ આવે ત્યારે તેને માલુમ પડે કે તેને પોતાની જીંદગી કેવી સારી રીતે ગુજરી છે. પણ જો ઉલટી રીતે જદકાર્યોમાં પોતાની જીંદગી ગુજરી હોય તો જ્યારે તેની જીંદગીની સાંજ આવી પહોંચે ત્યારે તેને એવી ઉમેદ થાય કે જો મને થોડી મોદલત મળે તો હું ઘણું સારું કામ કરી લઉં, અને ને પાક કીરતારની જીંદગી કરી લઉં, પણ લાચાર તે ગયો વખત તેને પાછો મળતો નથી.

મીસ મારટીન કહે છે કે આપણી કંઈ જીંદગી સારી ગુજરી કહેવાય ? તેણી કહે છે કે:—

“આ મંસારમાં સરસમાં સરસ રીતે જીંદગી ગુજરવી હોય તો તે ફક્ત એક જ રીત છે અને તે એ છે કે જ્યાં કામે કરવામાં.”

વિચાર કરીશું તો છે પણ તેમજ. તે પાક પરવરે આપણે તેજ વિચારથી પેદા કર્યા છે કે:—“તેની જ્યાં પેદાછતનો માનવી વધારે કરી તેને સરજેલી કીમતી ચીજોનો તે આ દુન્યામાં વધારે કરે.” એક લખનાર લખે છે કે:—“જ્યાં કામ કર ! અને તે કરવામાં તું જ્યાં શક્તિઓનો ઉપયોગ કર ! તથા ખર્ચ કર ! અને તેમાં તું તારા કીરતાર પાકપરવરની યાદમાં તારી ઉપરના ઉપકારનો આભાર માન.”

છેવટે હે ! પ્રિય વાંચનાર ! હું એટલીજ દુઆ ગુજરીય કે ખુદા સર્વ કાંઈને દાનનો માર્ગ અપાવે કે જેથી પોતાના વિષે જે કંઈ જાણવાનું છે અને જે અગત્યની બાબત છે તેનો

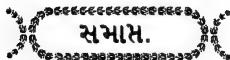
ભાસ થાય, અને એક વખત તેને એવો મળે કે તે પોતાના ખરા અને પવિત્ર જીવનની લાગણીથી પુરાઈ ઉઠે કે :—
 “મારું મન તો હવે ખુદાનીજ યાદથી ભરેલું છે, અને ખુદાનેજ યાદ કરી રહું છે, અને તેની અંદર માત્ર ખુદાનોજ વિચાર રહેતો છે.”

કહેવું હતું જે કંઈ તને, લખ્યું બધું આ કલમ થકી;
 લેહો બધા ખુદ્દા કરીને, સમજે સદા તું દીલ થકી,
 છે જગમાં એકજ ભલું, ગુજાર જીંદગી સચ્ચાઈથી
 “યુસફ” કર નેકી હવે, બીજું કંઈ જગમાં નથી.

આમીન!

આમીન!!

આમીન!!!

સોનેરી સખુનો.

(૧) અકલાતુન હકીમને કોઈએ પુછ્યું કે “ તમામ અંખો અને અગામ કામોવી કાળ અચી શકે ! ” જવાબ મળ્યો કે : “ જે પોતાની અક્ષતને આમીન બનાવે, ખોદને વઝીર બનાવે; નસીહતોને શુભામ બનાવે; અબરને પોતાની હીકમત બનાવે; ખુદના ખોદને પોતાનો સોબતી બનાવે અને માનની ઝીકરને હમેશાં યાદ રાખે.”

(૨) શરીર અને અગામ લોકો દમેશાં “ હ્યો, હ્યો ” ના ઓખાં તપારતા કરે છે, અને લોકોમાં જે ખુબીઆ હોય છે તેને જાતાં નથી.

(૩) ફઝીલત શરૂઆતમાં કડવી અને અંગમમાં મીઠી હોય છે. પણ અઠી શરૂઆતમાં મીઠી હોય છે પણ અંગમમાં કડવી હોય છે.

(૪) ઇનસાનને લાયક છે કે જે ગમ તેના ઉપર પરતાવો ન કરે; પણ જે બાકી છે તેને મંભાળવાની કારીશ કરે.

(૫) જે શખ્સ તારી સીકત કરે છે કે જે સીકત તારામાં ન હોય; તો તને તેથી ખુશ થવાનું નથી; કારણ કે તેને તારી સીકત કરી નથી પણ તારામાં જે સીકત નથી તેની ગોયા તને માદ આપી છે.

(૬) શરમ ને ઇનસાનમાં નેહએ નેટલી હોય તો તે સાફ; પણ ને તેથી વધારે હોય તો જે ચીજ કરવી નેહએ તે કરી શકતો નથી અને ને આંછી હોય તો તેથી તે ધુની-ઓ નાશ પામે છે.

(૭) લોકો તારા વિષે અથવા તારા કૃત્યો વિષે કંઈ બોલે તો તું એકદમ દુઃખી થઈશ નહિ, કારણ કે તેથી તારૂં દાસ બેચેન બની જશે.

(૮) જ્યારે મનુષ્ય સુખ અને શાન્તિના શુભામાં આનંદ કરે છે ત્યારે તેની પાસે મિત્રો મધમાંખના જેમ ભમ્યા કરે છે; પણ જ્યારે તે આનંદ અલોપ થાય છે ત્યાર મિત્રો પણ અલોપ થઈ જાય છે.

(૯) “હીરા” કોણસાની ખાણમાંથી મળે છે અને “મોતી” ગંધાની છીપમાંથીજ પાકે છે; તેમ સારી સમજશક્તિ ધરાવનાર મનુષ્યો પણ બચ્ચું કરીને ઝુપડીમાંથી પેટા થાય છે.

(૧૦) જે કીર્તી પૈસાદારો પૈસા જેવા સાધનથી મેળવી શકતા નથી તેવી કીર્તી ગરીબ માણસ પોતાની કેવળ વાણી અને વર્તનથી મેળવી શકે છે.

(૧૧) હે! મન! તું સાચું બાપણ કર નહિ તો તારી આમડાના કટકા (છબ)ને કાપી નાંખવી જરૂર છે; તથા તું કદી પણ પાપ નહિ કર અને ને કરવાની આત્મેશ હોય તો એવી જગ્યામાં કર કે જ્યાં તને પરમેશ્વર નેહ શકે નહિ; તથા

તું સદા મનુષ્યો ઉપર રહેમ કર, નહિ તો રહેમી કીરતાર પાસે રહેમતની ઉમેદ રાખીશ નહિ.

(૧૨) હે ! મનુષ્ય ! બેલવામાં હમેશાં તું મારા શબ્દો વાપરજે; કેમકે ખરાબ શબ્દોથી બહુજ ખરાબ પરીણામ આવે છે.

(૧૩) “ જીવાનના હકમાં કંઈ ચીજ બલી છે ? ” “ અદ્ય અતે હકમનું શીખવું તેના જેવી બીજી ચીજ બલી નથી.”

(૧૪) જે શબ્દો મોઢા બહાર નીકળ્યા તેને પાછા લેવા એ અશક્ય છે; સમયનો કે સામા મનુષ્યનો ત્રિચાર કર્યા વગર જે વગર વિચાર્યું બોલશે તેને અંતે જરૂર પસ્તાવું પડશે. માટે જે શબ્દો બોલ્યા તેનો પુર્ણ વિચાર કરી, તેનું પરીણામ ખરાબર સમજી બોલશે તો પોતાને તથા સામાને ફાયદો થશે.

(૧૫) ફેંકેલો પથ્થર પાછો ફરતો નથી. કોઈ પાણુ સાદસ કર્મમાં પડવા અઘાઉ તે કામનો અંદરનો ભેદ, તથા તમારી શક્તિ તથા આત્મપાત્રના વાતાવરણનો ખ્યાલ કરી પછી પડશે. કારણ કે પછી એવું ન થાય કે તે કામથી તમારી આત્મિક જાય; લોકોમાં તમારી હાંસી થાય તથા તમારો વિશ્વાસ ઊડી જાય.

(૧૬) જીવાની તથા દીવાની બન્ને સરખી છે. જીવાનીનો ગર્વ મનુષ્યના મગજમાં એટલો બધો જાય છે કે સાચું શું કે ખોટું શું ? તેનું જ્ઞાન તેને બીલકુલ હોતું નથી. જીવાનીનો સમય કમાવાનો છે નહિ કે ચુમાવવાનો. માટે તારા હાથમાં

જે સમય છે તેનો તું નટકાળે સદ ઉપયોગ કર. જીનકાળ પાછો ફરનાર નથી. વર્તમાનકાળ નિશ્ચીન છે તેનો ઉપયોગ કર. ભવિષ્યનો ભરોસો નથી માટે તેની આશા રાખીશ નહિ.

(૧૭) દુન્યામેં જીસે ઝરસે મોહજ્મત હોગી,
આખીરકા પશેમાની વ ખફત હોગી;
મુંહઢાપે કફનમેં હાથ ખાલી હોગા,
ન માલ હોગા, ન પેલ દૌલત હોગી.

(૧૮) ન દુન્યાપર આદમ મર, સખી થઇને સખાવત કર;
ન મનસજી તુજ દીલ ધર, સખી થઇને સખાવત કર.
ખુદાની રાહમાં મેલી, બધા ધન માલને કેલી;
ઇવજમાં એકતા દશ કર, સખી થઇને સખાવત કર.
ન લાગ્યો અલિં કંઇ સાથે, ન લઇ જશે કંઇ સાથે;
પડયું રહેશે અલિંનું અલિં, સખી થઇને સખાવત કર.
સફળ કર તું આ જીવનર, ખુદાની પાદમાં દીલતર;
છે તેજ આકીલ અને દાનાં, સખી થઇને સખાવત કર.

(૧૯) પેગમ્બર મુસા (અ. સ.)એ કહ્યુંને નસીહત દેતાં ફરમાવ્યું કે; “જેવી રીતે ખુદાનઆ.એ તારી તરફ બહાઇ કાઢી છે અને તુને આવી દશામાં મુક્યો છે તેનો વિચાર કરી તું માનવી જાતી તરફ તારો હાથ લંબાવ; તથા બલાઇની લાગણીથી જો. જો તું એમ કરીશ તો તારી આત્માદી દીન-બદીન વધતી જશે. જો માનવીએ પોતાની કૌસલતની તથા બલાઇની થેલીઓના મોઢાં આદમ જાત તરફ ખુણાં ખુણાં નથી, તે માન-

વીની આખાદી બવિધ્યમાં કદી પણ થશે નહિ. જો તારી દૌલતનું તારે ઉચ્ચમાં ઉચ્ચું ફળ લેવું હોય તો જેમ ખુદાએ તારા તરફ રહેમની નજર કરી હાથ લાંબાવ્યો છે તેમ તું પણ આદમ જાત તરફ તારો હાથ લાંબાવ.” કરજે, ફરજ છે પણ કહેતો ના. “જો એક વખત તારી સખાવતનું ઝાડ રોપાયું તો તેની ડાળી આકાશની પેલે પાર જશે. અતઃ જો તેના ઉમદા ફળ આખવા હોય તો તું તેને માયાથી ઉઠેરજે.”

તાનું શીરનામું:—“સ્થેકસ” કરાંચી.

અમારે ત્યાં પક્કાના બીમ્બ તથા

દરેક જાતની સ્કેટલીંગ, મલ-

બાર વુડ, વાંસ, વળી,

વાંસા વગેરે જથ્થાબંધ

તથા છુટક

કીફાયત ભાવે

મલશે.

લાકડાના

વેપારી,

સ્વામીનારાયણ

કમ્પાઉન્ડ,

—૫૫ કરાંચી સીટી. ૫૫—

નોટ:—અહારગામના ઓરડર ઉપર

ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

“કેલીનોસ.”

નુકશાનકારક જંતુઓનો નાશ કરે છે.

માંદુ અને ગળામાં અસંખ્ય જંતુઓ ફરે છે. જો તેમને તેમાં રહેવા દઈશું તો તેનાથી દાંતનો નાશ, દુઃખાવો અને નાતંદુરસ્તી વધી પડશે.

“કેલીનોસ” ડેન્ટલ ક્રીમ અસરકારક રીતે આ લાખો જંતુઓનો નાશ કરે છે. તે ધીમું પણ ચોક્કસ, જંતુ વીનાશક ઇલાજ છે. તેનાથી આખું મોઢું સાફ અને તંદુરસ્ત રહે છે. આ દાંતનો નાશ થતો અટકે છે.

“કેલીનોસ” દરકસરવાળું પણ છે, પાણી કે ખીન પદાર્થો તેમાં ઉમેરેલાં નથી. તે બહુ બટ છે અને તેનાથી થોડું વાપરી વધુ લાભ લેવાય છે. ઘસ ઉપર અર્ધો ઇંચ દરેક વખતે પુરતું છે. દરેક ડબ્બીમાંથી તમને એકસો વખત ઘસથી સાફ કરવા જેટલો પદાર્થ મળશે. હમેશાં “કેલીનોસ” વાપરો.

પીળી ડબ્બીમાં, પીળી ટયુબમાં, તપાસી લેશો.

આજેજ ખરીદી વાપરો.

“કેલીનોસ” ડેન્ટલ ક્રીમ.

દરેક દુકાનદારો પાસેથી મળશે.

ધણી સહેલાઈથી

“કેકર ઓટસ”

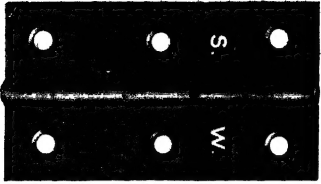
પકાવી શકાય છે.

તાજા ઉકળેલાં પાણીના બે ભાગ લઈને તેમાં એક ભાગ
જેટલો ઓટસ નાંખીને ધીમે ધીમે હલાવવું—સેજ મીકું તેમાં
મેળવવું—અને પછી ૨૦ મીનીટ અથવા વધુ ચુસા ઉપર પકાવવું
પછી દુધ અને જરા ખાંડ મીઠાવી ખાવું. આ અજમ જેવા
સ્વાદીષ્ટ તંદુરસ્તી આપનાર ખેરાકને બનાવવા માટે બસ તમારે
એટલું જ કરવાનું હોય છે. તમારા કુટુંબને એ ખેરાક પીરસો,
તે તેઓનું જોર અને જીવન શક્તિમાં વધારો કરશે. કાનથી કે
“કેકર ઓટસ” હાડકાં અને સ્નાયુઓને વધારે છે. સહેલાઈથી
પાચન થાય છે અને ઉધરનાં બાળકો માટે ડાહ્યો તેની બચા-
મણ કરે છે. કેકર ઓટસ બહુ સસ્તો છે અને તે સાંપડનાં
ડબ્બામાં મળે છે.

શીનીક્ષના મોજ તદ્દન ઉત્તમ ને ટકાઉ
 દાર છે. એકજ ફેરી વાપરી ખાત્રી કરો.

એજન્ટસ:—હેડ એન્ડ પુટવેર હાઉસ,
 એલફીન્સ્ટન સ્ટ્રીટ—કરાંચી.

દર્મિ.રતને લગતું સર્વે જાતનું પીતલ-
કામ તથા હાઈવેર, રંગ, સફેદો, બેલ
તેલ, તરપીનદાર્દન, વારનીશ, બરાસ
વિગેરે જથ્થાબંધ તથા છુટક વેચનાર.

અકબર અલી ઇસાજી,
હાઈવેર મરચન્ડ,
જીની મારકેટ, રતન સ્ટ્રીટ,
કરાંચી-સીટી.

અમારે ત્યાં પકો, પેન, સીલીંગ, પાટીઆ, ફેનસી,
સાવની, કાજુ, આંબો, ચોરસાં, દાંડકાં, વાંસાં, મુઝાલી,
વંજી, વરી, વાંસ વિગેરે જથ્થાબંધ તથા કુટક કીરાયત
ભાવે મલશે.

અ લી બા ઈ જી વ જી જી .

ઈમારતી લાકડાના વેપારી,

સ્વામીનારાયણ કમ્પાઉન્ડ,

કરાંચી-સીટી.

આંખ એ અમુલ્ય રત્ન છે.

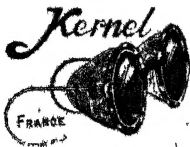
આંખની સંભાળ રાખવી એ પ્રત્યેક મનુષ્યને
પહેલી ફરજ છે.

કારણ કે:—

આંખ વગરનું જીવન નકામું છે, અને એ
ઉપાધીમાં પડ્યા પહેલાં આપણે આંખના રક્ષાણ કે
હિમ્મતમાં કાળજી પરાચાર રહેવા “કરનલ આગદસ” આ
રક્ષક અશમા વાપરવા જોઈએ.

આ અશમા વાપરનારી મહાત્મા કચેરા, કુળ, તા.
હિંદી બંગાળ રજકણી સિંગરવી આંખનાં બચાવ છે, એમ
નહિ પણ આ અશમાથી આંખનું કંઈક મળ એ રોગના માટે
દેખાય છે, તે ગિતિય કુવની ગરમીથી આંખને બગાડી નાંખે
રાહત આપે છે. નિમ્ન સખત તડગના વપતમા તમામ ગાળ
માઝ આ અશમા વાપરવા જોઈએ. કારીગર માખીમાં જેવા કે
ચુનો, જેલી, લોખંડકામ, તેમજ કુમાર પાસ કામ કે
માથુસોને માટે આ અશમા બચાવીયો નયાન છે.

ખરીદતાં પહેલાં અશમા ઉપર KERNAL એ
નામ તપાસી શ્રેષ્ઠ. આ

તથા વિગત માટે નીચે
શરનામું પુછા:—

ટાકનદાસ હિમરાજ

કટારીઆ

ખંદર રોડ, કરંચી (સીટી).

ટેલીગ્રાફ:—“કરનલ આગદસ.”

